

Kwalifikowany materiał siewny – potencjał jeszcze niewykorzystany

20 czerwca 2011 odbyła się konferencja „Kwalifikowany materiał siewny – potencjał jeszcze niewykorzystany” zorganizowana przez Polską Izbę Nasienną. W konferencji pod honorowym patronatem MRiRW uczestniczyli przedstawiciele firm hodowlanych i nasiennych, administracji rządowej i samorządowej oraz organizacji rolniczych i rolników.

Głównym celem konferencji było omówienie przyczyn niskiego użytkowania nasion kwalifikowanych oraz rozważenie możliwości poprawy obecnej sytuacji w celu wzrostu efektywności produkcji roślinnej w Polsce.

Stosowanie kwalifikowanego materiału siewnego ma znaczący wpływ na poprawę jakości i zwiększanie produkcji rolniczej, gdyż udział postępu biologicznego we wzroście produktywności stanowi obecnie ponad 50%.

Polska jest jednocześnie jednym z krajów o najniższym stopniu wymiany nasion. Jedynie 10% zasiewów wykonuje się kwalifikowanym materiałem siewnym, podczas gdy średnia europejska wynosi 50%.

Z badania przeprowadzonego przez Martin & Jacob wynika, że głównym powodem nie używania kwalifikowanego materiału siewnego jest brak środków finansowych na jego zakup.

Jednym z mechanizmów mających na celu zwiększenie udziału kwalifikowanego

materiału w zasiewach jest udzielana w ramach pomocy de minimis dopłata do materiału siewnego. Z programu realizowanego przez ARR w latach 2007-2011 łącznie wypłacono 233 mln zł, zaś w samym 2010 r. przeznaczono na ten cel 77 mln zł.

Poza tym, na cenę kwalifikowanego materiału siewnego składa się wiele czynników, od opłat hodowlanych, poprzez koszty produkcji i dystrybucji, aż do kosztów doradztwa i konsultacji. Dzięki stosowaniu kwalifikantów obniża się jednak koszty produkcji ze względu na wyższe plony oraz dostosowanie agrotechniki ściśle do potrzeb danej odmiany.

Stosowanie do siewu nasion niekwalifikowanych rodzi ponadto konsekwencje o charakterze produkcyjnym, finansowym i prawnym. Przepisy dotyczące ochrony prawnej odmian roślin przewidują możliwość „odstępstwa rolnego” ale za opłatą. W praktyce 9 na 10 rolników wysiewających nasiona z poplonu i podlegających obowiązkowi uiszczenia opłaty licencyjnej od rozmnożeń własnych przyznaje, że nie płaci żadnej opłaty za korzystanie z własnych nasion. W celu uregulowania tej sytuacji została powołana Agencja Nasienna reprezentującą obecnie 19 hodowców roślin rolniczych.

Rolnicy w powodach niestosowania materiału kwalifikowanego wymieniali również brak wiedzy o korzyściach stosowania takiego materiału. Dlatego też uczestnicy debaty zgodnie podkreślali, że konieczne jest szersze upowszechnianie wiedzy o potrzebie i zyskach wynikających ze stosowania odpowiednio dobranych odmian oraz kwalifikowanego materiału siewnego.

Agnieszka Słodowa

W numerze

- Kwalifikowany materiał siewny – potencjał jeszcze niewykorzystany str.1
- Rzepak erukowy – zagrożeniem dla przemysłu str.2
- Prognozy Oil World str.2
- Refleksje po XIII Międzynarodowym Kongresie rzepakowym str.3
- Refleksje po XIII Międzynarodowym Kongresie rzepakowym - fotogaleria str.4
- Notowania str.5

Fot. MRiRW

Polskie Stowarzyszenie Producentów Oleju

ul. Grzybowska 2 lok. 49
00-131 Warszawa
tel. : 223130788
fax: 224363966
e-mail: biuro@pspo.com.pl
www.pspo.com.pl

Oil Express
Kierownik projektu: Ewa Myśliwiec
Redakcja: Agnieszka Słodowa
Zdjęcia: własne

Rzepak erukowy – zagrożeniem dla przemysłu

PSPO jak również IHAR i COBORU są wielce zaniepokojone pojawieniem się na rynku zagranicznych firm proponujących uprawę odmian rzepaku wysoko-erukowego.

W Polsce od ponad 25 lat uprawia się rzepak bezerukowy. *Ponowne wprowadzenie do uprawy rzepaku wysoko-erukowego niesie duże zagrożenie pogorszenia surowca na cele spożywcze oraz spowoduje potrzebę znacznego zwiększenia nakładów na badanie poziomu kwasu erukowego w oleju* – mówi Roman Rybacki, prezes PSPO.

Dodatkowym problemem stanie się obecność nasion rzepaku erukowego w glebie i jego samosiewy.

W czasie zbiorów osypuje się około 10% nasion, które w glebie zachowują zdolność do kiełkowania nawet przez 20 lat.

Wprowadzenie w latach osiemdziesiątych do uprawy odmian podwójnie ulepszonych oraz oczyszczenie pól z samosiewów trwało kilka lat i jak podkreśla IHAR nie należy tego dorobku zaprzeczać.

Ponadto, jako że rzepak jest rośliną częściowo obcopylną, przekrzyżowania pomiędzy odmianami zachodzą bardzo łatwo. Dlatego też stosowanie nasion rzepaku erukowego może wpłynąć na pogorszenie się jakości zbieranych plonów także na sąsiednich polach

zasianych odpowiednim materiałem siewnym. Należy jednocześnie zaznaczyć, że rozprzestrzenianie się nasion rzepaku jest bardzo powszechne poprzez transport czy wspólne maszyny rolnicze.

Nasiona rzepaku erukowego nie mają przydatności ani dla przemysłu spożywczego ani paszowego. Także na cele biopaliwowe najlepiej nadają się odmiany dwuzerowe.

Z uwagi na powyższe PSPO podkreśla, że uprawa rzepaku erukowego stanowi nie tylko zagrożenie dla przemysłu olejarskiego ale może również spowodować straty dla całego rolnictwa.

Agnieszka Słodowa

Prognozy Oil World

Oil World skorygował prognozy produkcji rzepaku w UE w sezonie 2011/12 do 18,9 mln t. Największe straty spodziewane są u największych producentów: Niemiec oraz Francji, chociaż dotknęły również Wielką Brytanię, Polskę i Danię. W obecnej chwili zbiory rzepaku prognozowane są następująco:

- 🔥 Niemcy – 4,7 mln t wobec 5,8 mln t sezon wcześniej,
- 🔥 Francja – 4,7 mln t wobec 4,8 mln t sezon wcześniej.
- 🔥 Wielka Brytania – 2,3 mln t wobec 2,2 mln t sezon wcześniej,
- 🔥 Polska – 1,8 mln t wobec blisko 2,1 mln t sezon wcześniej,
- 🔥 Czechy – 1,05 mln t rzepaku, czyli podobnie jak rok wcześniej.

Prawdopodobnie podaż rzepaku w sezonie 2011/12 będzie o 5 mln t mniejsza niż popyt, zatem będzie trudne zaspokojenie popytu na olej i śrutę rzepakową.

Ze względu na niedobory światowe tylko częściowo zapotrzebowanie może być

zaspokojone importem. Import rzepaku w sezonie 2011/12 do UE prognozowany jest na 3,1 mln t, czyli 0,6 mln t więcej niż sezon wcześniej. Ukraina i Australia będą największymi dostawcami rzepaku do Europy (dostarczą odpowiednio 1,45 mln t oraz 1 mln t). Niewykluczone, że import zbliży się do rekordowego 3,24 mln t osiągniętego w sezonie 2008/09. Większy eksport możliwy jest z Rosji oraz Kanady.

Spadek podaży będzie skutkować największym od 3 lat spadkiem przerobu do 21,3 mln t wobec 22,5 mln t rok wcześniej.

Spadek przerobu zaowocuje mniejszą produkcją oleju rzepakowego i prawdopodobnie wzrostem jego importu z Europy Wschodniej i Kanady. Przemysł biodiesła stanie wobec trudności surowcowych i może częściowo skierować popyt zwłaszcza na olej sojowy i palmowy. Oczekiwany jest też wzrost importu biodiesła z Argentyny, Indonezji i Singapuru.

Bilans rzepaku UE (mln ton)

	10/11p	11/12p	Zmiana %
Zapasy początk.	1,53	1,20	-21,6
Produkcja	20,56	18,91	-8,0
Import *	2,50	3,10	24,0
– Z Ukrainy	1,25	1,45	16,0
– Z innych WNP	0,08	0,40	400,0
– Kanady	0,24	0,20	-16,7
– Australii	0,90	1,00	11,1
PODAŻ	24,59	23,21	-5,6
Eksport *	0,21	0,12	-42,9
Przerób	22,31	21,30	-4,5
inne użycie	0,87	0,80	-8,0
POPYT	23,39	22,22	-5,0
Zapasy końcowe	1,20	0,99	-17,5

Źródło: FAMMU/FAPA za Oil World, p- prognoza, * poza handlem wewnątrz UE; sezon od lipca do czerwca

PSPO na podst. FAMMU/FAPA za Oil World

Refleksje po XIII Międzynarodowym Kongresie rzepakowym

W ubiegłym tygodniu zakończył obrady 13 Międzynarodowy Kongres Rzepakowy, który w tym roku odbywał się w Pradze.

Obrady praskiego Kongresu toczyły się pod hasłem przewodnim "Wydajność w produkcji i przerobie rzepaku".

Po zakończeniu części oficjalnej część roboczą Kongresu rozpoczął Thomas Mielke dyrektor „Global Oil World”.

Autor w swoim wykładzie inauguracyjnym pt. „Gwałtownie wzrastająca w przyszłych latach światowa zależność od zaspakajania popytu na rzepak i olej rzepakowy przeznaczony na cele spożywcze i paliwowe” podkreślił następujący w ostatnim okresie czasu rozwój rynku rzepaku i oleju rzepakowego w zakresie produkcji, spożycia oraz cen w Europie i na świecie.

Duże znaczenie dla tego procesu miał wzrost znaczenia produkcji biodiesla, na którego produkcję w roku 2010 zużyto 7 milionów ton oleju rzepakowego co stanowiło 70% całkowitego zużycia tego oleju w Unii Europejskiej.

Zdaniem T. Mielke rzepak i kanola nabierają w porównaniu do innych upraw roślin oleistych coraz większego znaczenia ze względu na wyższą zawartość oleju w nasionach, wyższy plon oraz atrakcyjne ceny i zyski jakie można uzyskać z 1 hektara.

Autor podkreślił konieczność dążenia do dalszego wzrostu plonów uzyskiwanych z tych upraw ze szczególnym uwzględnieniem znaczenia odmian mieszańcowych w tym procesie.

W Kongresie uczestniczyło ponad 900 osób reprezentujących naukowców i praktyków z 36 krajów Europy, Azji, Australii i obu Ameryk. Wśród delegatów na Kongres zdecydowanie dominowali

przedstawiciele Chin i Indii. Polskę reprezentowało 37 osób, najwięcej z IHAR i IOR Poznań. Delegacja PSPPO liczyła 3 osoby.

Kongres prowadził swoje obrady w 9 sekcjach problemowych.

Większość referatów i doniesień skoncentrowana była w sekcjach Genetyka i Hodowla oraz Ochrona Roślin. Pozostałe sekcje to: Zarządzanie Uprawą, Handel i Ekonomia, Jakość Środków Spożywczych, Jakość Pasz Rzepakowych, Biopaliwa na Bazie Oleju Rzepakowego, Procesy Przerobu i Rafinacji oraz Genomika i Biotechnologia.

W Sesji posterowej zaprezentowano 386 posterów.

Obserwacja obrad Kongresu pozwala na wyciągnięcie kilka wniosków dotyczących światowych aspektów i głównych kierunków badań w zakresie globalnej problematyki rzepakowej:

- ♦ Rzepak coraz szybciej staje się rośliną wywierającą coraz większy wpływ na kształt światowego rynku roślin oleistych przy istnieniu potencjału zapewniającego dalszy wzrost jego produkcji,
- ♦ Istnieje bardzo duże zainteresowanie rzepakiem naukowców i producentów z Azji w tym głównie z Chin, Indii oraz Korei Południowej,
- ♦ Można zanotować wzrastające zainteresowanie uprawą rzepaku w Australii i w Argentynie, w której uwzględnia się możliwość zmniejszenia uprawy soi na rzecz zwiększenia uprawy rzepaku,

♦ Wzrastające zainteresowanie nauki problematyką dotyczącą odmian „000” przy jednoczesnym nasileniu prac badawczych nad możliwościami zwiększenia znaczenia pasz rzepakowych w produkcji zwierzęcej,

♦ Znaczny wzrost znaczenia problematyki fitopatologicznej w stosunku do dotychczas dominującej w uprawie rzepaku problematyki entomologicznej i herbologicznej.

Biorąc udział w pracach kilku różnych sekcji problemowych zauważyłem, że rozpatrując zagadnienia związane z produkcją rzepaku i oleju rzepakowego w skali światowej bardzo często autorzy wykładów czy doniesień, szczególnie z Kanady, USA czy z antypodów, utożsamiali lub zamiennie używali określenia rzepak i kanola.

Wyraźnie natomiast oddzielnie rozpatrywał te uprawy Thomas Mielke we wspomnianym już uprzednio wykładzie inauguracyjnym.

W tym miejscu pozostaje do rozważenia czy ze względu na czytelność danych statystycznych dotyczących wielkości produkcji nasion oraz oleju rzepakowego w wymiarze światowym i europejskim należy rozpocząć dyskusję nad potrzebą wprowadzenia oficjalnego rozróżnienia w statystyce rzepaku i kanoli.

Następny Kongres Rzepakowy odbędzie się za 4 lata w Kanadzie.

Lech Kempczyński

Refleksje po XIII Międzynarodowym Kongresie rzepakowym – fotogaleria

Uczestnicy konferencji

Dyskusje podczas kolacji

Uroczysta kolacja, fot. IRC.

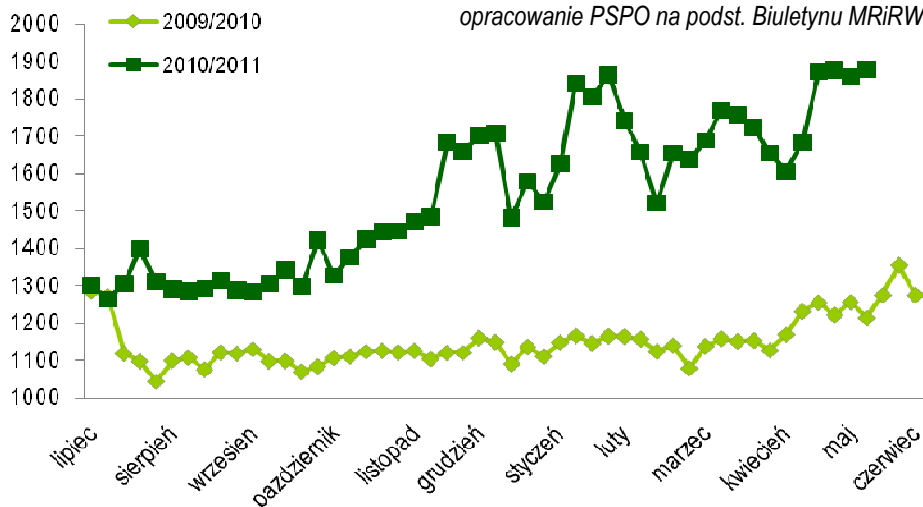

Warsztaty „Funkcjonalne składniki oleju rzepakowego”

Ceny nasion rzepaku w Polsce [PLN/t]

opracowanie PSPPO na podst. Biuletynu MRiRW

Średnie ceny produktów rzepakowych

w Polsce 6 VI – 12 VI wg MRiRW

Produkt	Cena netto [PLN/t]	Zmiana [%]
Nasiona rzepaku	1879	+1,1
Olej rafinowany	4286	+0,8
Makuch	861	-2,6

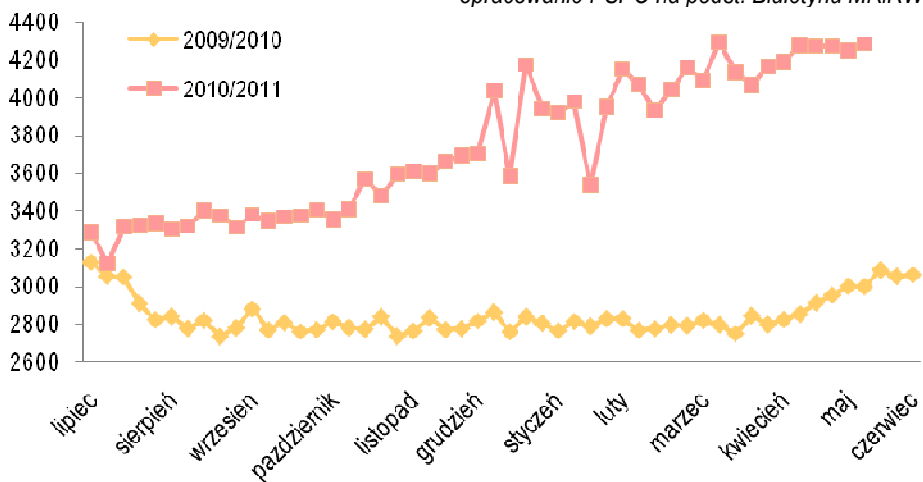
Średnie ceny netto śruty rzepakowej

w Polsce [PLN/t] wg PSPPO

Region	7 VI	14 VI
Północ	808	778
Południe	768	761

Ceny oleju rzepakowego w Polsce [PLN/t]

opracowanie PSPPO na podst. Biuletynu MRiRW

Notowania MATIF na rzepak (FOB)

z dn. 3 VI wg Euronext

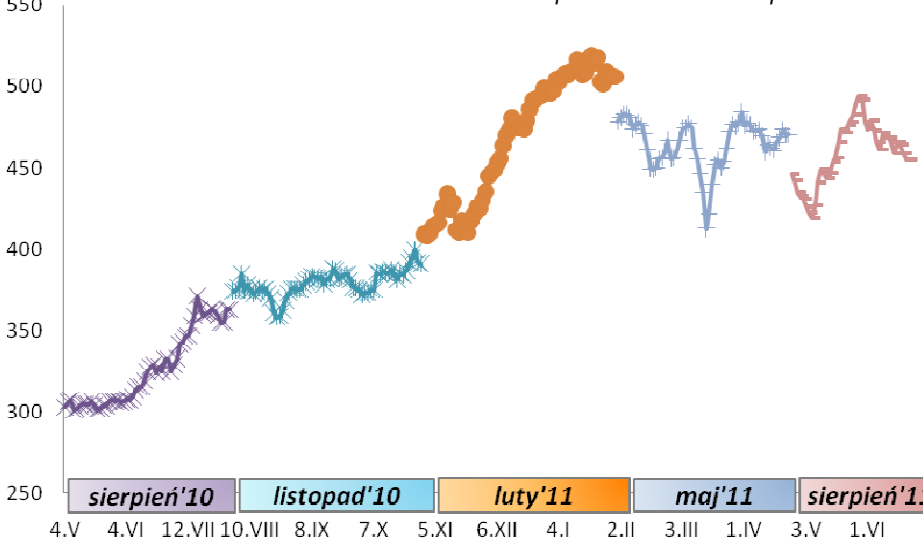
Dostawa	Cena [EUR/t]	Kurs EUR [PLN] (NBP)	Cena [PLN/t]
Sierpień'11	454,75	3,9848	1812,09
Listopad'11	447,75		1784,19
Luty'12	448,75		1788,18
Maj'12	441,00		1757,30

Notowania różne wg FAMMU/FAPA, Orlen, Rafineria Trzebinia, e-petrol.pl

Produkt	Jednostki	Cena
Nasiona rzepaku CIF Hamburg 9 VI	[USD/t]	702
Olej rzep. sur. FOB sierp/paź Rotterdam 16 VI	[EUR/t]	980
BIO 100 PKN Orlen 22 VI	[PLN/m ³] netto	3451
BIO ON PKN Orlen 22 VI	[PLN/m ³] netto	3801

Notowania MATIF na rzepak FOB [EUR/t]

opracowanie PSPPO na podst. Euronext

Średnie ogólnopolskie ceny detaliczne

[PLN/l] wg e-petrol.pl

Data	Biodiesel	ON
2011-05-18	4,49	5,03
2011-05-25	4,31	5,01
2011-06-01	4,37	4,99
2011-06-08	4,38	4,99